

KÚRIA

Bfv.III.1.416/2014/6.szám

A Kúria Budapesten, a 2015. év március hó 2. napján tartott tanácsülésen meghozta a következő

í t é l e t e t:

A testi sértés büntettének kísérlete és más bűncselekmények miatt a terhelt ellen folyamatban volt büntetőügyben a Legfőbb Ügyészség által - a terhelt javára - benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Debreceni Járásbíróság 68.B.1652/2013/23. számú, valamint a Debreceni Törvényszék 1.Bf.108/2014/6. számú ítéletét a büntetést kiszabó részében annyiban változtatja meg, hogy

a terhelt fegyházbüntetését 2 (kettő) év 6 (hat) hónapra enyhíti.

Egyebekben a megtámadott határozatokat hatályukban fenntartja.

Az ítélet ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben azonos tartalommal újabb felülvizsgálati indítvány nem nyújtható be.

I n d o k o l á s

A Debreceni Járásbíróság a 2013. december 11-én kelt 68.B.1652/2013/23. számú ítéletével a terheltet bűnösnek mondta ki 2 rendbeli testi sértés büntette kísérletében [2012. évi C. törvény - a továbbiakban: Btk. - 164. § (1) és (3) bekezdés], valamint személyi szabadság megsértésének büntettében [Btk. 194. § (1) bekezdés]. Ezért a terheltet - mint visszaesőt - halmazati

büntetésül 2 év 6 hónapi börtönbüntetésre és 3 évi közügyektől eltiltásra ítélte azzal, hogy a börtönbüntetésből legkorábban annak háromnegyed részének kitöltését követően bocsátható feltételes szabadságra.

Kétirányú fellebbezések alapján eljárva a Debreceni Törvényszék a 2014. április 14-én kihirdetett és ugyanakkor jogerőre emelkedett 1.Bf.108/2014/6. számú ítéletével a terhelt cselekményeit 2 rendbeli testi sértés büntette kísérletének [1978. évi IV. törvény - a továbbiakban: korábbi Btk. - 170. § (1) és (2) bekezdés], valamint személyi szabadság megsértése büntettének [korábbi Btk. 175. § (1) bekezdés] minősítette. A terhelt büntetését 3 év 1 hónapi fegyházbüntetésre és 4 évi közügyektől eltiltásra súlyosította, továbbá azt mint többszörös visszaesővel szemben tekintette kiszabottnak azzal, hogy a terhelt a fegyházbüntetésből legkorábban annak négyötöd részének kitöltését követően bocsátható feltételes szabadságra. Egyebekben azonban az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a Legfőbb Ügyészség a Be. 417. § (2) bekezdésében meghatározott köteleessége folytán, a Be. 416. § (1) bekezdés e) pontjában írt okból - a terhelt javára - terjesztett elő felülvizsgálati indítványt (BF.1439/2014.).

Indítványában utalt az Alkotmánybíróság 23/2014. (VII. 15.) AB számú határozatára, amely kizárta a folyamatban lévő ügyekben a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 2010. július 23. és 2013. június 30. napja között hatályos 85. § (4) bekezdésének alkalmazását, továbbá a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 2013. július 1. napjától hatályos 81. § (4) bekezdését pedig hatályba lépésére visszaható hatállyal megsemmisítette. Egyúttal az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 45. § (6) bekezdése alapján elrendelte a fenti törvényi rendelkezések alkalmazásával meghozott, jogerős határozattal lezárt büntetőeljárások felülvizsgálatát.

Ilyen esetben - a már hivatkozott Be. 417. § (2) bekezdése értelmében - a legfőbb ügyész kötelezettsége minden további körülmény vizsgálata nélkül a felülvizsgálati indítvány benyújtása.

Az ügy érdemében a felülvizsgálati indítvány kifejtette: a hivatkozott törvényi okon alapuló felülvizsgálati indítványt a Be. 423. § (2) bekezdés második mondata szerint az elbíráláskor hatályos jogszabályok alapján kell elbírálni. A másodfokon eljáró Debreceni Törvényszék ugyanakkor helyesen ismerte fel az elsőfokú bíróság döntésével szemben, hogy az ügyben az elkövetéskor hatályos Btk. rendelkezései eredményeznek enyhébb elbírálást. Ezért határozatának meghozatala során - a Btk. 2. §-ának alkalmazásával - az 1978. évi IV. törvény rendelkezéseit alkalmazta, és a büntetést

a korábbi Btk. 85. § (3) és (4) bekezdésének, valamint a korábbi Btk. 97. § (1) bekezdésének alkalmazásával 2 hónaptól 6 évi szabadságvesztésig terjedő büntetési tételkeretek között szabta ki.

Az Alkotmánybíróság hivatkozott határozata alapján azonban a Btk. 85. § (4) bekezdését figyelmen kívül kell hagyni, ekként az irányadó büntetési tételkeret 2 hónaptól 4 év 6 hónapig terjedő szabadságvesztésre módosul. A jogerős ítéletben kiszabott 3 év 1 hónapi szabadságvesztés azonban így sem eltúlzott.

Ezért a jelenleg hatályos törvényeknek megfelelő határozat meghozatalát indítványozta akként, hogy a Kúria a Be. 427. § (2) bekezdése szerint változtassa meg a jogerős ítéletet, és a büntetést az 1978. évi IV. törvény 85. § (3) bekezdése, valamint 97. § (1) bekezdése alapján tekintse kiszabottnak.

A terhelt és védője az indítványra nem tett észrevételt.

A Kúria a felülvizsgálati indítványt a Be. 424. § (1) bekezdés első fordulata szerint tanácsulésen bírálta el.

A felülvizsgálati indítvány az alábbiak szerint alapos.

A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a Be. 416. § (1) bekezdésének e) pontja alapján felülvizsgálatnak van helye, ha az Alkotmánybíróság a jogerős határozattal befejezett büntetőeljárás felülvizsgálatát elrendelte, feltéve, hogy a terhelt még nem mentesült a büntetett előlélethez fűződő hátrányos következmények alól, vagy a kiszabott büntetés, illetőleg az alkalmazott intézkedés végrehajtása még nem fejeződött be, vagy a végrehajthatósága még nem szűnt meg.

Jelen esetben e feltételek maradéktalanul teljesültek. Az Alkotmánybíróság a 23/2014. (VII. 15.) AB számú határozatában a folyamatban lévő ügyekben a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 2010. július 23. és 2013. június 30. napja között hatályos 85. § (4) bekezdésének alkalmazását kizárta, a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 2013. július 1. napjától hatályos 81. § (4) bekezdését pedig hatályba lépésére visszaható hatállyal megsemmisítette. Egyúttal elrendelte a fenti törvényi rendelkezések alkalmazásával meghozott, jogerős határozattal lezárt büntetőeljárások felülvizsgálatát.

A jogerős ítéletben a terhelt terhére rótt mindhárom cselekmény a korábbi Btk. 137. § 17. pontjában felvett személy elleni erőszakos bűncselekmény. A másodfokon eljáró bíróság – a terhelt többszörös visszaesői mivolta alapján – a Btk. 2. § (2) bekezdésének megfelelően helyesen ismerte fel az elbíráláskor hatályos törvény alkalmazandóságát, mert az 1978. évi IV. törvény, ezen belül annak

a 2010. július 23. és 2013. június 30. napja között hatályos 85. § (4) bekezdés első mondata még mindig kedvezőbb elbírálást biztosított a terhelt számára, mint az elbíráláskor hatályos 2012. évi C. törvény 81. § (3) bekezdésének és 89. § (1) bekezdésének kötelező együttes alkalmazása.

Utóbbi alapján az irányadó büntetési tétel felső határa 6 évről 6 év 9 hónapra emelkedett volna.

Így viszont a bíróság jogerős ítéletében az alkotmányellenesnek minősített jogszabályhely alkalmazásával megállapított büntetési tételkeretek alapulvételével szabta ki a terhelttel szemben a szabadságvesztést, mely büntetését a terhelt jelenleg is tölti.

Ezért a Legfőbb Ügyészség a Be. 417. § (2) bekezdésében foglalt kötelezettségének megfelelően, indokoltan nyújtott be a terhelt javára felülvizsgálati indítványt, amit a Kúriának a Be. 423. § (2) bekezdés második mondatát alkalmazva kellett elbírálnia.

A Legfőbb Ügyészség is utalt e törvényhely szövegezésére, továbbá arra, hogy a jogerős ítéletet hozó bíróság a Btk. 2. §-ának helyes alkalmazásával állapította meg, miszerint az ügyben az 1978. évi IV. törvény alkalmazása eredményez enyhébb elbírálást. Arra is helyesen tett indítványt, hogy a Kúriának is ez utóbbi, az elkövetéskor hatályos törvény alkalmazásával - értelemszerűen az Alkotmánybíróság által megsemmisített rendelkezés figyelmen kívül hagyása mellett - kell meghoznia a határozatát, bár ennek a Be. 423. § (2) bekezdés második mondatával való látszólagos ellenmondására nem tért ki.

Ennek kapcsán a Kúria utal rá: amennyiben (és jelen esetben ez történt) a felülvizsgálati indítvány kizárólag a Be. 416. § (1) bekezdés e) pontján alapul, a Kúriának nincs más törvényes lehetősége, minthogy a jogerős ítélet alapjául szolgáló jogszabályt alkalmazza, függetlenül annak helyes vagy helytelen voltától - természetesen kivéve annak az Alkotmánybíróság által megsemmisített rendelkezését.

A jogerős ügydöntő határozat meghozatala során ugyanis az eljáró bíróság is alkalmazta a büntető törvény időbeli hatályára vonatkozó rendelkezést (Btk. 2. §), és annak eredményeképp az elkövetéskor hatályos büntető jogszabály, az 1978. évi IV. törvény alapján bírálta el a terhelt cselekményeit. A felülvizsgálati indítvány e törvény alkalmazását, a terhelt bűnösségének megállapítását, a cselekmények jogi minősítését nem tette vitássá, a legfőbb ügyész felülvizsgálati indítványa kizárólag a Be. 416. § (1) bekezdés e) pontján alapszik és a kiszabott büntetés jogszabályi alapját érinti. Az e pontra alapított felülvizsgálati indítvány elbírálására nézve a jogalkotó a Be. 423. § (2) bekezdés második

mondata szerint a „felülvizsgálati indítvány elbírálásakor hatályos jogszabály” alkalmazásának előírásával (a bekezdés első mondatától eltérően) csak arra kívánt utalni, hogy az a jogszabályi rendelkezés, amit az Alkotmánybíróság megsemmisített - mint a megtámadott határozat meghozatala idején hatályban volt jogszabály - a felülvizsgálat során már nem alkalmazható, hiszen alkalmazása esetén nem születhetne más eredmény, más határozat, mint amit az Alkotmánybíróság felülvizsgálni rendelt.

Nem kétséges az sem, hogy a Be. 423. § (2) bekezdésének második mondata csak az ugyanezen bekezdés első mondatához képest jelent kivételt, tehát nem érinti a Be. 423. § (4) bekezdésének azt az - általános érvényű - szabályát, miszerint a megtámadott határozat [a 416. § (1) bekezdés c) pontjában írt októl eltekintve] kizárólag a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott részében, és csak a felülvizsgálati indítványban meghatározott ok alapján bírálható felül. A Kúria döntési jogköre pedig nyilvánvalóan a felülbírálati jogköréhez igazodik, azon túl nem terjeszkedhet.

Ekként viszont, miután az Alkotmánybíróság határozata nem érintette az indítványban megtámadott bírósági határozatban alkalmazott anyagi jogszabály egészét, hanem csak annak a fentebb írt egyetlen rendelkezését semmisítette meg, nincs törvényes lehetőség arra, hogy a Kúria az elbíráláskor hatályos Btk. 2. §-a alapján ismét megvizsgálja az alkalmazandó jogszabály kérdését. Ez annak ellenére nem lehetséges, hogy az alkotmánybírósági határozat nem csak a megtámadott határozatban alkalmazott 1978. évi IV. törvény 85. § (4) bekezdését érintette, hanem megsemmisítette a hatályos Btk.-nak az ezzel szövegszerűen teljesen azonos 81. § (4) bekezdését is.

Ugyanakkor az alkalmazandó jogszabály kérdése nyilvánvalóan csak akkor vizsgálható, ha annak nyomán a bíróságnak lehetősége van választania az eltérő jogszabályok között. Ez esetben pedig az eltérés a jogerős ítéletben alkalmazott jogszabálytól, a különböző büntető törvények tilalmazott vegyes (kombinatív) alkalmazását eredményezné, hiszen a támadott jogerős határozatnak a Btk. 423. § (4) bekezdése szerint felülvizsgálattal nem érinthető részében - a bűnösség megállapítása és a minősítés tekintetében - a korábbi Btk., míg a büntetés kiszabását illetően a hatályos Btk. kerülne alkalmazásra. Továbbá, mivel a Kúria ilyen esetben is a határozat megtámadott részének keretei között dönthet, nem kerülhető el a különböző büntető törvények vegyes (kombinatív) alkalmazása az indítvánnyal érintett ügy egészének (azaz a bűnösség megállapításának, a minősítésnek és a büntetésnek) a jogerős ítéletben nem alkalmazott Btk. alapján történő újbóli elbírálásával sem.

Mindezek egybevetéséből az következik, hogy a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor hatályos szabályok alapján való

elbírálásának a Be. 423. § (2) bekezdés második mondatában írt követelménye - a Be. 423. § (3) bekezdésében írt szabállyal tartalmilag azonosan - akként értelmezendő, hogy a Kúriának a felülvizsgálati indítvány elbírálása során ugyanazt a Btk.-t kell alkalmaznia, mint amit a megtámadott határozatában a bíróság alkalmazott, de annak a rendelkezésnek a figyelmen kívül hagyásával, amelyet az Alkotmánybíróság a határozatával megsemmisített. Ez pedig jelen esetben az 1978. évi IV. törvény 2013. május 15. napján hatályos szövege az alkalmazhatatlannak minősített 85. § (4) bekezdésének figyelmen kívül hagyásával.

A Kúria ennek megfelelően az alaptörvény-ellenesnek nyilvánított rendelkezést figyelmen kívül hagyta, majd vizsgálta azt, hogy annak alkalmazása nélkül a jogerős ítéletben kiszabott büntetés eltúlzottan súlyosnak tekinthető-e.

Ennek során a Kúria a jogerős ítéletben megállapított büntetés-kiszabási körülményekből indult ki, de úgy találta: a jogerős ítéletet hozó bíróság a büntetés meghatározása során nagy jelentőséget tulajdonított a terhelttel szemben a megsemmisített jogszabályhely alapján kiszabható, 6 éves büntetési felső határnak, és az ennek figyelembevételével a korábbi Btk. 83. § (2) és (3) bekezdése alapján kialakuló 3 év 1 hónapos középmértéknek.

Ugyanakkor a korábbi Btk. 85. § (4) bekezdésének figyelmen kívül hagyásával a terhelttel szemben kiszabható büntetés felső határa 4 év 6 hónapra, az irányadó középmérték 2 év 4 hónapra csökkent.

Ennek megfelelően a Kúria úgy találta, hogy az adott - a Btk. 85. § (3) bekezdésén alapuló - büntetési tételkeretek között, és a módosult középmértékből kiindulva az immár a törvényi maximum felé közelítő főbüntetés a jogerős ítéletben értékelt bünteteskiszabási körülmények mellett is túl szigorú. Ezért azt a Kúria az adott tételkeretek között arányosan - az újonnan kialakult középmértéket kissé meghaladó tartamúra - enyhítette.

Ekként a Kúria - miután nem észlelt olyan eljárási szabálysértést, amelynek vizsgálatára a Be. 423. § (5) bekezdése alapján hivatalból köteles - a megtámadott határozatokat a felülvizsgálati indítvánnyal támadott részükben a Be. 427. § (2) bekezdése szerint megváltoztatta, és a törvénynek megfelelő határozatot hozott. Egyebekben a megtámadott határozatokat a Be. 426. §-a szerint hatályukban fenntartotta.

A fellebbezés és felülvizsgálat kizártságára, valamint az indítvány megismétlésének tilalmára vonatkozó figyelmeztetés alapja a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, illetve a Be. 416. § (4) bekezdésének b) pontja, továbbá a Be. 418. § (3) bekezdése és a Be. 421. § (3) bekezdése.

Budapest, 2015. március 2.

Dr. Márki Zoltán s.k. a tanács elnöke, Dr. Somogyi Gábor s.k. előadó
bíró, Dr. Belegi József s.k. bíró

A kiadmány hiteléül:

írnok
BÉ